



Länsstyrelsen  
Norrbotten

Yttrande

1 (24)

Datum

2022-06-15

Ärendebeteckning

551-8147-2020

Mark- och miljödomstolen

mmd.umea@dom.se

Domare 2:4

## Yttrande över Talga AB:s ansökan om tillstånd till gruvverksamhet m.m. vid Nunasvaara Södra i Kiruna kommun

Mål nr M 1573-20

Mark- och miljödomstolen har genom kungörelse lämnat länsstyrelsen tillfälle att inkomma med ett yttrande över Talga AB:s, nedan bolaget, ansökan om tillstånd till gruvverksamhet för brytning och anrikning av grafit vid Nunasvaara Södra i Kiruna kommun. Länsstyrelsen lämnar nedan myndighetens inställning till tillåtlighet, skälen för ställningstagandena samt vad som domstolen i övrigt ska beakta inför dom i målet.

### Länsstyrelsens inställning

Länsstyrelsen anser att det finns förutsättning att meddela tillstånd för den sökta verksamheten då länsstyrelsen bedömer att det är möjligt att reglera de störningar som uppkommer i samband med etableringen och bedrivandet av gruvverksamhet till acceptabla nivåer. Länsstyrelsen anser även att det finns förutsättningar för att meddela tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken för den påverkan som sökt verksamhet har på Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem.

I syfte att begränsa störningarna från den sökta verksamheten till acceptabla nivåer finner länsstyrelsen att bland annat följande behöver föreskrivas för berörda intressen i området.

- Villkor för rennäringens intressen i syfte att begränsa hur och när verksamheten ska få bedrivas under olika delar av året;
- villkor för utsläpp av vatten från verksamheten i syfte att tillgodose kraven i 5 kap. 4 § miljöbalken om miljö kvalitetsnormer och för att begränsa påverkan på berörda vattenmiljöer;

- villkor om ekonomisk säkerhet med ett belopp som kan anses vara betryggande i syfte att tillgodose kraven om efterbehandling av gruvområdet.

Länsstyrelsen anser att den vattenverksamhet som bolaget söker tillstånd för enligt yrkandena under punkt 2 (a-e) kan tillåtas med beaktandet av behovet av villkor för utsläpp till recipient.

Länsstyrelsen finner också att dispens torde kunna medges för verksamhetens påverkan på redovisade arter som omfattas av artskyddsförordningen för det fall bolaget så yrkar.

Länsstyrelsen motiverar nedan myndighetens inställning till bolagets yrkanden och förslag till villkor med beaktande av de intressen som i huvudsak berörs av den sökta verksamheten. Därutöver kommenterar länsstyrelsen det som i övrigt ska beaktas i samband med prövningen av bolagets ansökan i syfte att begränsa störningarna till acceptabla nivåer samt vad som bolaget alltjämt kan behöva ytterligare förklara, beskriva eller redogöra för.

## Länsstyrelsens skäl

### Rennäring

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår sammanfattningsvis att fyndigheten Nunasvaara södra ligger inom Talma sameby och området ligger i samebyns vinterbetesland. Talma sameby låter renarna beta i vinterbetesmarkerna från omkring december-januari fram till april-maj men renar kan förekomma i området året runt. Inom det aktuella området finns totalt fyra flyttleder. Den näst nordligaste flyttleden och de två sydligare är av Sametinget klassade som av riksintresse för rennäringen samt en svår passage.

Den planerade gruvverksamheten kommer att påverka rennäringen genom att mark i vinterbeteslandet tas i anspråk och därmed inte kommer vara tillgängligt under den tid brytningen pågår. Även buller, damm och den ökade trafiken på Nunasvaaravägen kan komma att påverka rennäringen.

För att minimera påverkan på rennäringen kommer ett antal skyddsåtgärder att genomföras. Den enskilt viktigaste åtgärden är att brytningen endast kommer att ske under sommarhalvåret då renarna inte i så stor utsträckning befinner sig i området. Andra åtgärder är att placering och utformning av industriområdet planeras så att utpekade riksintresseområden undviks och att påverkan blir så liten som möjligt samt att störningar av buller, ljus, damm och lukt från verksamheten minimeras för att und-

vikelsezonen ska bli så liten som möjligt. Vid avslutande av gruvverksamheten avser bolaget återställa området i samråd med Talma sameby.

Bolagets utgångspunkt uppges vara att rennäringen i Talma sameby och Gabna sameby ska kunna fortgå och att skada för rennäringen i första hand ska förebyggas och minimeras. För att minimera påverkan och säkerställa ett nära samarbete och utbyte av information mellan bolaget och berörda renskötare föreslår bolaget att mark- och miljödomstolen meddelar ett villkor enligt följande.

*Bolaget ska årligen genomföra samråd med Talma och Gabna samebyar i syfte att minimera verksamhetens negativa påverkan på rennäringen. Senast två månader efter genomfört samråd ska bolaget lämna en redogörelse för detta till tillsynsmyndigheten.*

Bolaget har som nämnts ovan under rubriken Ansökans omfattning och prövningens avgränsning även åtagit sig, med hänsyn till rennäringen, att brytning i gruvan ska begränsas till perioden april-september medan anrikning ska utföras året om.

Bolagets slutsats är att verksamheten sannolikt kommer att leda till ringa eller liten påverkan på rennäringen. Bolaget uppger också att det inte med säkerhet går att fastslå i detalj hur stora konsekvenser den föreslagna verksamheten kan medföra för rennäringen men att samexistens är möjligt om relevanta skyddsåtgärder vidtas.

### ***Länsstyrelsens bedömning***

Den ansökta verksamheten är lokaliserad till ett område strax norr om Torne älv och strax söder om Vittangi älv inom Talma samebys östligaste del av vinterbetesmarkerna. Området nyttjas i huvudsak vintertid.

Länsstyrelsen kan konstatera att den planerade gruvverksamheten har utformats för att begränsa påverkan på omgivningen och rennäringens intressen i området. Åtaganden om tidsmässiga begränsningar av delar av gruvverksamheten och förslag till villkor har lämnats av bolaget i syfte att begränsa påverkan ytterligare.

Oaktat detta kommer en etablering av gruvverksamhet i området att resultera i störningar som kan orsaka bland annat undvikelseeffekter och minskad tillgång på bete för renar under viss period av året. Den i huvudsak periodvisa fria strövningen av ren förbi gruvområdet är ett betydelsefullt och viktigt värde för rennäringen över lag och bedöms kunna påverkas av buller från verksamhetsområdet och av transporter. Påverkan på områden av riksintresse för rennäringen genom buller från verksamheten och transporter till och från verksamheten bedöms periodvis kunna inträffa.

Länsstyrelsen bedömer, allmänt sett, att påverkan på olika sakintressen i närområdet av en miljöfarlig verksamhet alltid kan förväntas inträffa. Störningar ska dock kunna tålas i viss utsträckning om de, genom åtaganden eller föreskrivande av villkor, kan regleras till sådana nivåer att påverkan på berörda intressen i området minimeras till acceptabla nivåer.

I syfte att minimera störningar för rennäringens intressen i området till en acceptabel nivå anser länsstyrelsen att Mark- och miljödomstolen behöver föreskriva villkor som begränsar bedrivandet av de mest bullrande delarna av verksamheten, från och med oktober månad till och med april månad. Länsstyrelsen anser att bolaget ska lämna ett förslag till villkor enligt det åtagande som bolaget gjort i målet. Länsstyrelsen bedömer även att störningar från transporter på flytt av renar, den fria strövningen av renar, behöver begränsas. Länsstyrelsen anser att ett villkor för reglering av transporterrörelser under den kortare period då flytt av renar sker i gruvans närområde kan vara nödvändigt att föreskriva. Bolaget kan också lämna ett förslag till utformning av sådant villkor.

Länsstyrelsen har nu inget särskilt att anföra mot det förslag till villkor om genomförande av årligt samråd med samebyn som lämnats enligt ovan men anser att bolaget behöver förtydliga huruvida det ska utgå någon delegation till tillsynsmyndigheten i syfte att meddela ytterligare föreskrifter eller villkor med ledning av resultatet av genomfört samråd. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att villkor som föreskrivs har ett tydligt syfte och bedöms kunna uppnå avsedd effekt. Därtill ska tillsynsmyndigheten kunna kontrollera eventuella genomföranden och i någon utsträckning även kunna utvärdera utfallet av förslagsvis samråd och behovet av någon ytterligare åtgärd därefter.

Länsstyrelsen finner också, i tillägg till bestämmelserna om riksintressen i 3 kap. 5 § miljöbalken, att de internationella åtaganden som staten förbundit sig till avseende samernas rättigheter är av betydelse i detta sammanhang med beaktande av 1 kap. 2 § Regeringsformen. Bland annat artikel 27 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) tar sikte på ingrepp inom urfolks områden och lyder enligt följande.

*I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, skall de som tillhör sådana minoriteter inte förvägras rätten att i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, bekänna sig till och utöva sin egen religion och använda sitt eget språk.*

1 kap. 2 § 6 st Regeringsformen lyder enligt följande.

*Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.*

De internationella åtagandena för ursprungsfolks rättigheter som staten har ratificerat ska bedömas och tillämpas med stöd av bestämmelsen i 3 kap. 5 § miljöbalken. Enligt 3 kap. 5 § miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen eller yrkesfisket eller för vattenbruk så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen eller yrkesfisket skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Länsstyrelsen finner att rennäringens intressen i det enskilda fallet ska vägas såväl mot andra berörda intressen och mot samhällets intressen i stort. I det här fallet rör det sig om bland annat samhällets behov av grafit för den sagda tillverkningen av anodmaterial. Sådan är avvägningen enligt Europakonventionen för mänskliga rättigheter och sådan är avvägningen enligt övriga rättsregler, däribland nämnda FN-konvention, som kan vara aktuella i ärendet.

Med ledning av det bedömningsunderlag som hittills redovisats i målet finner länsstyrelsen att påverkan på rennäringens intressen i området, inkluderat påverkan på riksintresset för rennäringen, som uppkommer av den sökta verksamheten genom bortfall av renbete samt störningar från verksamheten/mänsklig aktivitet i området, inkluderat transporter, inte kommer att bli så omfattande att den inte kan tillåtas. Detta är under förutsättning att villkor föreskrivs enligt vad som påtalats ovan i syfte att reglera störningarna till acceptabla nivåer samt att villkor i övrigt föreskrivs för begränsning av störningarnas omfattning gällande buller, vibrationer, damning mm.

Sammanfattningsvis bedömer länsstyrelsen att sökt verksamhet inte får till följd att förutsättningarna för berörda samebyar att bedriva rennäring blir ohållbara. Det innebär att samebyarna inte förnekas rätten till sitt kulturliv och att sökt verksamhet därmed varken kommer i konflikt med 2 § 1 kap. Regeringsformen eller artikel 27 i ICCPR. Länsstyrelsen bedömer därför att varken nationell eller internationell rätt utgör ett hinder för att tillåta sökt verksamhet med beaktandet av föreskrivandet av erforderliga villkor för skydd av rennäringens intressen i området för sökt gruvverksamhet enligt ovan.

#### Utsläpp till vatten och miljö kvalitetsnormer

Bolaget har redovisat att den sökta verksamheten vid Nunasvaara/Hosiorinta avvattnas mot sjön Hosiojärvi. Sjön avvattnas via en

mindre bäck (östra bäcken) och väster om Nunasvaara/Hosiorinta finns ytterligare en mindre bäck (västra bäcken). De båda bäckarna mynnar i Torne älv, som ingår Natura 2000-området Torne- och Kalix älvsystem. Varken bäckarna eller sjön Hosiojärvi utgör vattenförekomster enligt vattenförvaltningen utan benämns som s.k. övrigt vatten varför det inte finns några beslutade miljö kvalitetsnormer. Sjön Hosiojärvi ingår inte heller i Natura 2000-området. Östra och Västra bäcken ingår i Natura 2000-området Torne- och Kalix älvsystem.

Utsläpp av överskottsvatten från verksamheten kommer att beröra Hosiojärvi, östra bäcken och Torne älv, men inte västra bäcken. Båda bäckarna kommer att påverkas hydrologiskt genom lägre flöden på grund av grundvattenavsänkning orsakad av länshållningen av dagbrott. I den östra bäcken kommer flödesbortfallet att kompenseras av att flödena från Hosiojärvis utlopp till östra bäcken kommer att öka genom utsläpp av överskottsvatten.

Bolaget avser att vidta skyddsåtgärder för att minimera effekterna på ytvatten i syfte att säkerställa att Torne älv skyddas och att påverkan på andra vattendrag begränsas. Verksamheten bedöms med vidtagna skyddsåtgärder inte ha någon påverkan på Torne älv. Beräkningar visar att utsläppet från den sökta verksamheten kommer att leda till en förändrad vattenkemi i Hosiojärvi och i östra bäcksystemet. Det är främst halterna av lågtoxiska ämnen som sulfat, kalcium och klorid som beräknas öka, men även halterna av näringsämnen fosfor och kväve samt flera metaller beräknas öka något. Ökningen blir som väntat högst i Hosiojärvi åtminstone för sulfat, kalcium och klorid. I östra bäcken blir haltökningen inte lika stor. Risken för negativ påverkan på vattenlevande organismer i Hosiojärvi går inte att utesluta. I östra bäcken är bedömningen däremot, trots relativt höga sulfathalter, att den förändrade vattenkvaliteten inte utgör någon betydande risk för de vattenlevande organismerna. Bolaget anser att de mest relevanta ämnena att begränsa och övervaka är koppar, nickel och zink.

Bolaget föreslår att frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för utsläpp till vatten av koppar, nickel och zink från verksamheten skjuts upp under en prövotid under vilken följande utredning ska genomföras:

*Bolaget ska utreda de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att begränsa verksamhetens utsläpp till vatten av koppar, nickel och zink. Resultatet av utredningarna ska ges in till mark- och miljödomstolen senast två år efter det att anrikningsverket har tagits i drift. Bolaget ska underrätta mark- och miljödomstolen och tillsynsmyndigheten om när anrikningsverket tas i drift.*

Bolaget har efter att ansökan lämnats in genomfört uppdaterade beräkningar för recipientpåverkan varför förslag till halter i förslag till provotidsföreskrift justeras till nedan angivna värden.

*(P1) Till dess att annat bestäms får halterna av koppar, nickel och zink i renat överskottsvatten som släpps ut till recipient inte överskrida följande värden. För pH gäller att värdet ska ligga inom det angivna intervallet.*

Parameter	Månadsmedelvärde	Maxvärde
pH	6,5 - 7,5	6,0 - 8,0
Cu (µg/l)	12	17
Ni (µg/l)	10	20
Zn (µg/l)	20	30

*Månadsmedelvärdena ska innehållas under minst 10 av 12 månader under ett kalenderår. Kontroll ska ske varje vecka under de perioder utsläpp sker (prover ska tas under veckor då utsläpp sker under tre eller flera dagar).*

#### **Länsstyrelsens bedömning**

Bolaget föreslår att frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten sätts på provotid och att provisorisk föreskrift för ämnena koppar, nickel och zink ska föreskrivas enligt ovan.

Bolaget har redovisat en reningsteknik som bedöms vara tillräckligt effektiv för de flödesförhållanden som tycks vara aktuella för det planerade och sökta verksamhetsområdet.

5 kap. 4 § miljöbalken lyder enligt följande.

*En myndighet eller en kommun får inte tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.*

*Vid prövning för ett nytt tillstånd och vid omprövning av tillstånd ska de bestämmelser och villkor beslutas som behövs för att verksamheten inte ska medföra en sådan försämring eller ett sådant äventyr.*

För Torneälven (vattenförekomst MS\_CD WA86174110) gäller att miljö kvalitetsnormen innehålls och att dess status ej försämras för någon av parametrarna eller kvalitetsfaktorerna.

Övrigt vatten, som inte uppfyller storlekskriterierna för att utgöra vattenförekomster, omfattas inte av beslutade miljö kvalitetsnormer, men omfattas allmänt av Ramvattendirektivets mål om god ekologisk och kemisk status (Östra bäcken och Hosiojärvi). Påverkan på sådana vatten får dock inte riskera att försämra eller motverka nödvändiga förbättringar i statusen för anslutande vattenförekomster. Länsstyrelsen vill nämna att övriga vatten ingår fullt ut i myndigheternas miljömåls- och åtgärdsarbete och omfattas av samma grundläggande skydd enligt de allmänna hänsynsreglerna och hushållningsbestämmelserna i 2–4 kapitlet miljöbalken.

Detta innebär att även lokal påverkan på mindre vattenområden och tillhörande ekosystem även behöver beaktas, exempelvis vad gäller arter och habitat. För Hosiojärvi och Östra bäcken kommer det vattenkemiska tillståndet att försämras för flera ämnen, med risk för påverkan på vattenlevande växter och djur. I syfte att tillgodose kraven enligt ovan om att beslut om tillstånd inte ska medföra sådan försämring eller sådant äventyr avseende status för berörd vattenförekomst samt för begränsning av påverkan på Hosiojärvi och Östra bäcken finner länsstyrelsen det varken är möjligt eller motiverat att skjuta frågan om slutliga villkor för sökt verksamhet på provotid.

Länsstyrelsen anser därför att bolaget ska föreslå halter för relevanta ämnen i villkor för bräddat vatten till Hosiojärvi och för en punkt i recipienten vid en lämplig plats i Östra bäcken. Därtill ska bolaget redovisa grunderna för varför bräddade mängder vatten med angivna halter inte medför sådan försämring som inte är tillåten enligt 5 kap. 4 § miljöbalken för den del av Torne- och Kalix älv som kan anses påverkas. Det är nu närmast en avgränsningsfråga i syfte att bedöma hur verksamheten avses följas upp och kontrolleras.

Länsstyrelsen anser att förslag till villkor ska omfatta ämnena zink, uran, koppar, nitratkväve, sulfat, totalfosfor, suspenderade ämnen. Villkor behöver föreskrivas som månadsmedelvärden. Kadmium, nickel och bly är utpekade som prioriterade ämnen enligt Ramvattendirektivet, vilket innebär att de är prioriterade för åtgärder på unionsnivå. Utsläpp av farliga ämnen behöver upphöra eller stegvis elimineras vid källan. Även dessa ämnen ska således omfattas av slutliga utsläppsvillkor. För ammoniakkväve ska villkor för recipient föreskrivas. Maximalt tillåtna halter i recipient bör föreskrivas för uran, nitratkväve och ammoniakkväve (HVMFS 2019:25) samt för koppar och zink. Även för prioriterade ämnen gäller att maximalt tillåtna halter bör föreskrivas i recipient.



Villkor kan även omfatta totala mängder som får bräddas till Hosiojärvi per år av de ämnen som anges ovan i stället för halter (undantaget suspenderade ämnen).

Länsstyrelsen finner att verksamheten kan tillåtas under förutsättning att slutliga villkor föreskrivs för relevanta ämnen i bräddat vatten och recipient enligt ovan som säkerställer att otillåten påverkan på Torne älv inte inträffar och begränsar påverkan på Hosiojärvi samt Östra bäcken till acceptabla nivåer.

### Ekonomisk säkerhet

Bolaget har reviderat villkorsförslaget avseende ekonomisk säkerhet enligt följande lydelse.

*Bolaget ska ställa ekonomisk säkerhet för kostnader för utförandet av de återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda enligt följande*

*a) Grundläggande säkerhet ska ställas med 140 miljoner (140 000 000) kr. Säkerheten ska ges in till mark- och miljödomstolen för prövning senast tre månader efter lagakraftvunnen tillståndsdom.*

*b) Säkerhet för efterbehandling av sand- och gråbergsmagasinet ska ställas i etapper så att den slutligen omfattar totalt 85 miljoner (85 000 000) kr enligt följande*

*- säkerhet om 30 miljoner (30 000 0000) kr ska ges in till mark- och miljödomstolen för prövning senast två år efter det att tillståndet har tagits i anspråk,*

*- säkerhet om 25 miljoner (25 000 000) kr ska ges in till mark- och miljödomstolen för prövning senast fem år efter det att tillståndet har tagits i anspråk, och*

*- säkerhet om 30 miljoner (30 000 000) kr ska ges in till mark- och miljödomstolen för prövning senast sju år efter det att tillståndet har tagits i anspråk.*

*När efterbehandlingsåtgärderna avseende sand- och gråbergsmagasinet (ej innefattande långsiktig kontroll) har genomförts, ska säkerhet som ställts enligt punkt b) återlämnas till bolaget. Bolaget ska underrätta mark- och miljödomstolen och tillsynsmyndigheten om när tillståndet tas i anspråk.*

Det reviderade yrkandet om villkor för ekonomisk säkerhet i jämförelse med tidigare förslag innebär att den grundläggande säkerheten som ska

ställas enligt punkten a) uppgår till 140 miljoner kr i stället för det ursprungliga förslaget om 85 miljoner kr.

Bolaget har i bemötande till länsstyrelsen synpunkter (i yttrandet den 25 januari 2021) om behovet av underlag för bedömning av beloppet för den ekonomiska säkerheten i huvudsak avvisat vad som behöver redovisas avseende kostnader för drift och underhåll av en gruvverksamhet inför genomförandet av efterbehandlingen. Bolaget hänvisar till att underlaget redovisar kostnader för egenkontroll och vattenrening, att efterbehandlingsåtgärderna avses utföras av externt upphandlade entreprenörer varpå personalkostnad inte bedöms uppkomma. Bolagets beräkningar visar också att det kommer att finnas tillräckliga mängder morän inom området för att täcka behovet vid efterbehandling. Därmed kommer morän inte att behöva införskaffas externt varför någon kostnad för detta inte behöver inkluderas i den ekonomiska säkerheten.

Av den uppdaterade kostnadskalkylen, bilaga C till efterbehandlingsplanen, aktbilaga 73, framgår olika kostnadsposter för genomförandet av efterbehandlingen, bland annat enhetskostnader mellan 11–30 kronor per kubikmeter för utföranden av olika åtgärder.

Bolaget uppger i komplettering att en massbalansberäkning har genomförts baserad på morändjup/-mängd i området som framgår av SGU:s jordkarta, preliminära platsundersökningar och kunskap om området som erhållits från historiska och nya undersökningsarbeten.

Bolaget bedömer att det inte kommer att krävas ytterligare anskaffning av morän från platser utanför verksamhetsområdet. Vid detaljprojektering av verksamheten kommer ytterligare platsundersökningar att genomföras med bland annat geoteknisk borrhning för att verifiera morändjup och kvalitet. De geotekniska undersökningarna bedöms vara klara under hösten 2021.

Bolaget har redovisat ett område för uttag av morän i händelse av att tillräcklig mängd morän för efterbehandlingsåtgärder inte uppkommer genom anläggningsarbetena. Någon närmare beskrivning av områdets lämplighet för uttag kan länsstyrelsen inte finna.

### ***Länsstyrelsens bedömning***

En ekonomisk säkerhet med ett belopp som kan anses vara betryggande är en förutsättning för att staten ska kunna utföra samtliga nödvändiga återställningsåtgärder som kan fordras för att inte oönskad miljöpåverkan på omkringliggande naturmiljöer ska uppstå i händelse av att ansvarig verksamhetsutövare är på obestånd.

Länsstyrelsen har i samband med de förberedande arbetena med efterbehandling av gruvområdet i Kaunisvaara efter Northland Resources AB:s konkurs kunnat konstatera att kostnader för drift av verksamhet i nedstängt läge kan vara betydande (ca 1,5-2,0 Mkr per månad). Kostnadsposterna omfattade bland annat upprätthållande av vissa drift och övervakningsfunktioner, anställd personal för drift, underhåll och övervakning samt fasta utgifter för anläggningen.

För att bedöma storleken på beloppet för den ekonomiska säkerheten behöver samtliga tänkbara kostnadsposter bedömas, påverkansfaktorer beaktas och rimliga antaganden om osäkerhetsfaktorer inkluderas i underlaget. Perspektivet för bedömning av kostnadsposter och omständigheterna kring verkställandet av olika åtgärder inför och i samband med efterbehandling ska vara den som staten har.

Länsstyrelsen finner att det belopp som bolaget föreslår för den ekonomiska säkerheten är för lågt beräknat. Bolaget har inte kompletterat ansökan med det som länsstyrelsen tidigare har efterfrågat.

Länsstyrelsen anser att beloppet för säkerheten ska omfatta kostnader för personal samt drift, övervakning mm under en period fram till dess att efterbehandling har genomförts. De kostnadsposter som bolaget har redovisat som svar på länsstyrelsens tidigare yttranden bedöms inte motsvara de kostnader som myndigheten uppskattar uppstår vid drift av gruva i nedstängt läge.

Tidsutdräkten från den tidpunkt då länsstyrelsen som tillsynsmyndighet övertar ansvaret för efterbehandling av verksamheten till dess att efterbehandlingsåtgärder avses verkställas kan, med hänsyn till framtagande av underlagsmaterial för upphandling samt utförandet av upphandling inkludera överklagningsperioder, bli väsentligt utdragen. Länsstyrelsen bedömer att kostnader för drift av gruva i nedstängt läge till dess efterbehandling slutförts kan komma att omfatta en period om minst fyra år. Bedömd årlig kostnad för ovan nämnda utgifter, baserat på erfarenheterna från Northland Resources AB:s konkurs, uppgår till 1,3 miljoner kronor per månad. Det innebär ett tillägg om 62,5 miljoner kronor till den av bolaget föreslagna ekonomiska säkerheten.

De av bolaget redovisade enhetskostnaderna för utförandet av olika åtgärder bedöms också vara lågt räknade. Länsstyrelsen kan inte se att bolaget har redovisat uppgifter som styrker att de kan anses vara rimliga. Länsstyrelsen utgår från att enhetskostnaderna är högre än de bolaget har redovisat varför beloppet för den ekonomiska säkerheten behöver justeras upp.

Eftersom de slutliga kostnaderna för olika tjänster för efterbehandling kan öka efter genomfört anbudsförfarande finner länsstyrelsen att ett generellt påslag ska läggas till det slutliga beloppet om minst 20 procent i syfte att kompensera denna osäkerhet avseende utfallet av offentlig upphandling. Ett påslag för osäkerhet ska gälla för samtliga kostnadsposter.

Länsstyrelsen kan konstatera att bolaget ännu inte har redovisat huruvida det kommer att finnas tillräcklig mängd morän av rätt kvalitet för efterbehandling. Bolaget har för det fall moränmängderna från anläggningsarbetena inte räcker redovisat ett område för uttag av moränmaterial invid gruvan.

Länsstyrelsen kan konstatera att föreslaget område för uttag av morän består helt eller delvis, enligt kvartärgeologiskt kartmaterial, av glacifluvialt material. Länsstyrelsen anser att bolaget inte har redogjort för huruvida området är lämpligt för uttag av morän eller för vilka mängder som finns att tillgå samt materialets beskaffenhet. Länsstyrelsen kan därför inte utesluta att det kan tillkomma betydande kostnader för inköp av morän. Kostnaderna påverkas av bland annat transportavståndet från tillståndsgiven täkt till plats för avsättning samt inköpspriset. Bolaget behöver förtydliga huruvida det finns tillräcklig mängd morän inom verksamhetsområdet som är av rätt kvalitet innan frågan om slutligt belopp för den ekonomiska säkerheten kan fastställas.

Bolagets förslag till belopp för den ekonomiska säkerheten uppgår sammanlagt till 225 miljoner kronor varav 85 miljoner avser sandmagasinet. Länsstyrelsen anser att en betryggande ekonomisk säkerhet ska uppgå till minst 400 miljoner kronor. Reduktion av säkerheten efter efterbehandling av sand- och gråbergsmagasinet bedöms kunna ske efter att det har konstaterats att utförandet har fått erforderlig effekt.

Den säkerhet som ska ställas ska i villkor föreskrivas vara i 2020 års penningvärde. Med hänvisning till bolagets yrkande om verkställighet samt förslag till villkor om ekonomisk säkerhet anser länsstyrelsen att tillståndet får tas i anspråk endast när en ekonomisk säkerhet för tillståndsgiven verksamhet har godkänts.

Sammanfattningsvis finner länsstyrelsen att verksamhetens tillåtlighet är beroende av att det föreskrivs ett villkor om ekonomisk säkerhet som uppgår till ett betryggande belopp som tar hänsyn till vad som anges ovan.

#### Tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken

Bolaget yrkar i reviderat yrkande 3.(a) att mark- och miljödomstolen lämnar tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken till att, inom ramen för vad tillståndet i övrigt medger, bedriva verksamhet som på ett betydande

sätt kan påverka Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem (SE0820430).

Bolaget har redovisat att Torne älv och ett par mindre vattendrag i närheten av det planerade verksamhetsområdet (i ansökan kallade östra och västra bäcken) även ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem (enligt 7 kap. 27 § första stycket 2 miljöbalken).

Den påverkan som sökt verksamhet kan medföra omfattar i huvudsak flödesförändringar och ökande halter av vissa metaller och ämnen i vatten från verksamhetsområdet till främst Östra bäcken och Torne älv. Bolaget har bland annat beskrivit vilka naturvärden inom Natura 2000-området som berörs av sökt verksamhet och genom beräkningar, vilka konsekvenser som uppkommer vid drift och i ett skede efter att återställning av området har verkställts.

Bolaget bedömer sammanfattningsvis att den planerade verksamhetens påverkan kommer att bli så begränsad att den inte på något betydande sätt bidrar till en kumulativ effekt i Torne älv nedströms verksamheten varken under drift eller efter avslutad verksamhet. Vare sig naturtypen 3210 Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ, eller dess typiska och utpekade arter som är beroende av området för en livskraftig populationsutveckling bedöms kunna påverkas på något betydande sätt.

Bolaget bedömer vidare att naturtypen 3260 Mindre vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor enligt bevarandeplanen, inte förekommer i berörda bäckar eftersom de saknar den särskilda struktur och funktion som krävs för att upprätthålla en livskraftig population av de arter som är typiska för naturtypen.

### *Länsstyrelsens bedömning*

Påverkan på Natura 2000-området Torne- och Kalix älvsystem sker i huvudsak genom utsläpp av ämnen till nedströms verksamheten liggande vattendrag, Östra bäcken och därefter Torne älv. Konsekvenserna för berörda naturtyper och arter, angivna i bevarandeplanen för Natura 2000-området, bedöms bli små.

Länsstyrelsen kan förvisso konstatera att det inte finns några uppgifter om förekomst av olika arter eller eventuella lek- och uppväxtområden för fisk. Bolaget har uppgivit att det har för avsikt att under 2021 påbörja kompletterande undersökningar, med bland annat nätfiske, undersökningar av bottenfauna och kiselalger, samt biotopinventeringar i Torneälvens selområde utanför östra bäckens utlopp.

I fråga om bedömningsunderlag har länsstyrelsen i ett yttrande begärt att bolaget ska komplettera ansökan med en karaktärisering av berörd vat-

tendragsträcka i Torneälven, till exempel hydromorfologi såsom substrat, ström- och djupförhållanden med mera som har betydelse för att bedöma habitatets kvalitet och funktion för berörda arter. Någon sådan komplettering enligt ovan har inte, vad länsstyrelsen kunnat uppfatta, redovisats. Avsaknaden av uppgifter utifrån vad bolaget har uppgivit och länsstyrelsen tidigare påpekat gör att konsekvenserna av verksamhetens påverkan på Torne älv blir svårare att bedöma.

I syfte att begränsa påverkan till en acceptabel nivå anser länsstyrelsen att villkor för utsläpp till vatten ska fastställas, se myndighetens bedömning under rubriken Utsläpp till vatten. Länsstyrelsen bedömer att tillstånd enligt bolagets yrkande kan medges om villkor för utsläpp till vatten föreskrivs till halter enligt ovan.

### Artskyddsdispens

Bolaget har sammanfattningsvis redovisat att ingen dispens behövs för verksamhetens påverkan på skyddade vilda fåglar, kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur, kärlväxter och växter. Bolaget föreslår vissa skyddsåtgärder för att inte förbudet enligt 4 § artskyddsförordningen ska utlösas av den sökta verksamheten. I övrigt påverkas inte skyddade arter av den sökta verksamheten på ett otillåtet sätt, enligt bolaget. Bolaget redovisar dock att vissa lummerarter, vanligt förekommande, finns inom det sökta verksamhetsområdet varav enskilda kloner kan komma att påverkas men att förbudet i artskyddsförordningen inte utlöses eftersom arternas bevarandestatus inte bedöms påverkas.

Länsstyrelsen anser att det utifrån det underlag som bolaget presenterat inte helt går att bedöma om verksamheten är förenlig med artskyddet med avseende bland annat för arterna kungsörn, lappmes, tretåig hackspett, lavskrika och spillkråka. Bolaget resonerar utifrån förlust av livsmiljöer för arterna inom verksamhetsområdet och vidtagande av skyddsåtgärder. Det saknas dock enligt länsstyrelsens mening uppgifter om konsekvenserna av störningar genom främst buller i närområdet kring gruvverksamheten.

Bolaget anger att tidigare år har häckning av lappmes konstaterats utanför men i närheten av det planerade verksamhetsområdet (50 m utanför området), men att senare års inventeringar har kunnat utesluta att närområdet för den planerade verksamheten hyser områden som utgör viloplats eller fortplantningsområden för lappmes. Det kan alltså konstateras att lappmes nyttjar området i närheten av verksamhetsområdet för häckning, och att det finns lämpliga biotoper för arten i området.

Bolaget anger vidare att arterna lavskrika, spillkråka, större hackspett och tretåig hackspett inte bedöms påverkas av verksamheten då ingen av

arterna utifrån gjorda inventeringar bedöms ha använt det planerade verksamhetsområdet som fortplantningsplats eller viloplats, även om observationer gjorts i närheten. Samtidigt har revir av tretåig hackspett, spillkråka och större hackspett konstaterats inom inventeringsområdet, och delvis inom själva verksamhetsområdet. Samtliga arter, även lavskrika, anges häcka regelbundet inom inventeringsområdet. Ett potentiellt kungsörnsbo finns cirka en kilometer från området Nunasvaara södra.

### *Länsstyrelsens bedömning*

Länsstyrelsens tolkning av artskyddsbestämmelserna sker utifrån vad EU-domstolen i dom i de förenade målen C-473/19 och C-474/19, den 4 mars 2021 har klargjort.

Avgörandet från EU-domstolen konstaterar bland annat att inverkan på skyddade arters (inkluderat fåglar) bevarandestatus endast kan bedömas inom ramen för en dispensprövning med stöd av en tillräckligt väl genomförd redovisning av förekommande arter. Detta innebär att tillståndsmyndigheten kan, först när ett yrkande om dispens har framställts, ta ställning till bevarandestatusen för den eller de arter som påverkas på ett otillåtet sätt.

Mot bakgrund av det resonemang som förs i artskyddsutredningens betänkande (SOU 2021:51, del 2 s. 1036–1037), torde förbuden i 4 och 6–9 §§ artskyddsförordningen inte träda i kraft om försiktighetsmått och skyddsåtgärder vidtas i en sådan omfattning att de konsekvenser som skulle kunna utlösa förbuden rimligen inte kommer att inträffa.

Länsstyrelsen bedömer därför att dispens inte fordras för verksamhetens påverkan på fåglar inom verksamhetsområdet om domstolen meddelar villkor för när verksamheten får inledas i enlighet med bolagets åtagande som syftar till att undvika påverkan. I övrigt bedömer länsstyrelsen att det finns förutsättningar för att meddela dispens för verksamhetens påverkan på de av bolaget redovisade arterna (lummerarter) inom verksamhetsområdet som omfattas av förbuden i artskyddsförordningen, för det fall bolaget så yrkar.

Därtill behöver bolaget redovisa och domstolen ta ställning till huruvida konsekvenserna (framför allt buller) av den sökta verksamheten på miljör i närområdet utanför verksamhetsområdet samt de områden inom verksamhetsområdet som alltjämt kan komma att nyttjas av redovisade arter, orsakar att förbudet i 4 § 4p utlöses och om dispens fordras eller om ytterligare skyddsåtgärder behöver vidtas. Det saknas dock enligt länsstyrelsens mening uppgifter om konsekvenserna av störningar ge-

nom främst buller i närområdet kring och inom området för gruvverksamheten för berörda fågelarter.

#### Yrkande 1d) moräntäkt

Bolaget har yrkat enligt 1 (d) tillstånd för uttag av morän för efterbehandlingsändamål inom det område som redovisas på bifogad karta, Bilaga K15. Något underlag som beskriver täktmaterialens egenskaper och dess lämplighet för ändamålet efterbehandling kan länsstyrelsen inte se att bolaget har redovisat.

#### *Länsstyrelsens bedömning*

Länsstyrelsen anser att bolaget behöver redogöra för behovet av moränen med hänvisning till de geotekniska undersökningar som genomförts inom verksamhetsområdet vilka skulle tydliggöra mängder morän som uppkommer vid anläggningsarbetena. Bolaget behöver också redovisa ett underlag för bedömning av det redovisade uttagsområdets lämplighet för moräntäkt eftersom det enligt kvartärgeologiskt kartmaterial ska finnas glacifluvialt material i sagda område (9 kap. 6 f § miljöbalken).

Länsstyrelsen saknar också en närmare redogörelse för täktverksamheten, brytdjup, redovisad verksamhetsperiod och övriga uppgifter samt konsekvensbeskrivning i syfte att kunna bedöma behovet, tillåtlighet, platsens lämplighet och för möjligheten att föreskriva nödvändiga villkor.

Länsstyrelsen har under samrådet påtalat att det finns ett avgränsat grundvattenmagasin öster om Hosiojärvi. Grundvattenmagasinet finns i jordlager bestående av isälvssediment och torv. Uttagsmöjligheterna har bedömts av SGU till 80 – 400 m<sup>3</sup>/dygn. SGU har identifierat grundvattenmagasinet öster om Hosiojärvi som en preliminär vattenförekomst, dvs uttagkapacitet motsvarar storlekskriteriet i Ramdirektivet. Magasinet kommer eventuellt att avgränsas som grundvattenförekomst. Det innebär att ett grundvattenmagasin i området kan komma att omfattas av miljökvalitetsnormer och Vattenmyndighetens förvaltningsplan från och med år 2027. Bolagets undersökningar tyder dock på att det inte finns något inflöde från Hosiojärvi till grundvattenmagasinet i öster. Däremot kan länsstyrelsen konstatera att den sökta moräntäkten ligger inom området för grundvattenmagasinet vilket bolaget behöver beakta enligt ovan.

#### Igångsättningstid

Bolaget har yrkat enligt 3 (b och c) att Mark- och miljödomstolen (b) bestämmer tiden för igångsättande av den miljöfarliga verksamheten till tio år från dagen för lagakraftvunnen tillståndsdom och (c) bestämmer ar-



betstiden för vattenverksamheten till tio år från dagen för lagakraftvunnen tillståndsdom.

### *Länsstyrelsens bedömning*

För att tydliggöra vad som avses med yrkandena om igångsättning enligt ovan vill länsstyrelsen att bolaget lämnar sin syn på vad som behöver vara verkställt för att den miljöfarliga verksamheten och vattenverksamheten ska kunna anses vara igångsatt.

### Verkställighet

Bolaget har yrkat enligt 3 (f) att Mark- och miljödomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk omedelbart utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande).

### *Länsstyrelsens bedömning*

Bolaget har föreslagit ett villkor om ekonomisk säkerhet. Enligt förslaget ska säkerheten (grundläggande säkerhet) ges in till mark- och miljödomstolen för prövning senast tre månader efter lagakraftvunnen tillståndsdom.

Detta innebär att den sökta verksamheten kan påbörjas utan att en godkänd ekonomisk säkerhet finns för en eventuell tillståndsgiven verksamheten vars huvudsakliga syfte är att tillgodose kraven om återställning till skydd för naturmiljön i området. Länsstyrelsen anser att det ska finnas en godkänd ekonomisk säkerhet innan verksamheten kan inledas med stöd av ett tillstånd.

Länsstyrelsen tar nu inte ställning till bolagets yrkade om att få ta tillståndet i anspråk utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft, verkställighetsförordnande.

### Förslag till villkor

#### Damning

Bolaget har redovisat att damning från verksamheten kan uppstå vid sprängning och krossning av berg, men även vid lastning och lossning av gråberg och malm, samt vid transporter inom verksamhetsområdet. Risken för damning ökar vid torrt väder i kombination med hård vind. Övervakning av damning föreslås ske inom verksamhetens kontrollprogram. Dammnivåer kommer att övervakas kontinuerligt inom och i närheten av verksamhetsområdet. Förebyggande åtgärder för att minska damm inom verksamhetsområdet och på tillfartsvägar kommer att innefatta vattenbegjutning av vägar samt av området runt primärkrossen vid krossning, placering av sekundärkrossen inuti en byggnad samt asfalte-

ring av tillfartsvägar där detta är rimligt. Dessutom kommer koncentratprodukten som lämnar området att transporteras i förslutna behållare i täckta lastbilar. Tvättmöjligheter för fordon som lämnar området kommer också att installeras om detta blir nödvändigt.

Bolaget föreslår att mark- och miljödomstolen föreskriver följande villkor för verksamheten:

*Åtgärder ska vidtas för att begränsa spridning av damm som kan utgöra en olägenhet för människors hälsa och miljön.*

### **Länsstyrelsens bedömning**

Länsstyrelsens erfarenhet av damning från gruvverksamheter är att krossnings- och sovringsverksamheterna periodvis är starkt bidragande källor till spridning av stoft till omgivande miljöer. Inkapslade krossanläggningar med dammutsugningsanläggningar som har stoftrening för utgående luft reducerar damning effektivt. Därutöver finner länsstyrelsen att villkor om stoftnedfall, uppföljt genom provtagning och analys vid utplacerade NILU-burkar inom influensområdet för en gruva, också har en tydlig påverkan på hur verksamhetsutövarna aktivt arbetar med åtgärder för dammbekämpning samt uppföljning av effekterna av vidtagna åtgärder.

Länsstyrelsen finner att bolagets förslag till villkor inte är lämpligt att föreskriva för den sökta verksamheten. Villkoret är för godtyckligt i fråga om vad som ska uppnås.

Länsstyrelsen anser att ett villkor för nedfallande stoft, mätt genom NILU-burkar, för ett antal mätpunkter i nära anslutning till verksamhetsområdet ska föreskrivas. Bolaget bör därför föreslå ett antal platser i nära anslutning till verksamhetsområdet som tar hänsyn till den huvudsakliga vindriktning, närliggande värden och intressen. Även vilka mängder nedfallande stoft som ett förslag till villkor om stoftnedfall ska omfatta, med hänvisning till den standard som finns för uppföljning, behöver anges.

Därtill kan länsstyrelsen inte utesluta att ett villkor kan komma att behöva föreskrivas för den reningsutrustning som fordras för drift av krossanläggning och/eller en haltgräns för stoft (villkor) i utgående luft från stoftreningsanläggning.

### **Vibrationer och luftstötståg**

En bedömning av vibrationer, luftstötsvågor och stenkast har gjorts i enlighet med gällande svensk standard. Beräkningarna visar att både vibrationer och luftstötstar ligger väl under gällande riktvärden samt att fri-

tidshusen i närområdet ligger väl utanför det rekommenderade säkerhetsavståndet för stenkast. Sammanfattningsvis bedöms påverkan i form av vibrationer, luftstötsvågor och stenkast vara liten.

Bolaget har i den tekniska beskrivningen redovisat att vid den närmaste byggnaden, vid maximal påverkan, kan vibrationsnivåer på 1,4 mm/s förväntas. Längre från sprängningen blir nivåerna lägre. Uppskattade vibrationsnivåer ligger betydligt under de som utgör en risk för teknisk skada på befintliga byggnader, och bedöms klara framtida vibrationsvillkor.

Bolaget avser dock att vidta skyddsåtgärder för att ytterligare minska påverkan. Bolaget föreslår implementera följande skyddsåtgärder:

- sprängning endast på förutbestämda tider;
- ett system för att förvarna allmänheten vid sprängning;
- etablering av en skyddszon för sprängning baserad på de specifika sprängparametrarna;
- anpassning av utslagsriktning, följa krav på förladdning i både längd och kvalitet, anpassa laddning till de faktiska förutsättningarna, håldiameter mm och;
- branschpraxis för sprängning kommer att följas.

Bolaget föreslår att mark- och miljödomstolen föreskriver följande villkor för verksamheten:

Sprängningar i dagbrotten får endast utföras vardagar mellan 07.00-18.00 under april till september. Närboende som så önskar ska informeras om tider för sprängningar.

### ***Länsstyrelsens bedömning***

Länsstyrelsen bedömer att störningar i form av vibrationer och luftstödvågor över en viss nivå, enskilt eller i kombination, är sådana störningar som behöver regleras genom föreskrivandet av villkor. Enligt länsstyrelsens erfarenhet av klagomål, som myndigheten tagit del av inom ramen för tillsynsuppdraget, upplever närboende relativt sett låga vibrationsnivåer som störande och de orsakar ibland även oro. Huruvida närboende störs av vibrationer orsakade av sprängningar tycks öka om de upplever att det finns riks för skada på bostad/bebyggelse och de inte får svar på sina frågor.

De av bolaget bedömda vibrationsnivåer som bedöms uppkomma från sprängningar kommer, enligt länsstyrelsens mening, att leda till frågor

och klagomål från närboende. Bolaget har också ett ansvar enligt förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll att bedriva sådana undersökningar i syfte att utröna verkningarna av den verksamhet som bedrivs. Att följa upp konsekvenserna av verkningarna av sprängningar i efterhand är mindre lämpligt.

Av denna anledning finner länsstyrelsen det nödvändigt att Mark- och miljödomstolen föreskriver villkor för vibrationer och luftstöt vågor i syfte att begränsa den påverkan som uppkommer genom sprängningar. Eftersom bolaget avser att förlägga sprängningar till perioden april till och med september månad då det finns flest boende i området (fritidsbebyggelse) är det särskilt motiverat med ett sådant villkor.

### Efterbehandling

Bolaget har tagit fram en efterbehandlingsplan som redovisar hur efterbehandlingen av den planerade verksamheten ska ske. I planen beskrivs hur verksamheten ska säkerställa efterlevnad av riktlinjer för bland annat miljöskydd och markanvändning i enlighet med förordningen (2013:319) om utvinningsavfall. Avsikten är att gruvområdet, i så stor utsträckning som är möjligt, ska kunna återgå till tidigare markanvändning och inte utgöra någon risk för människor, vilda djur eller rennäring.

Planen för gruvans avslutning och efterbehandling är avsedd att vara dynamisk, och kommer att granskas och revideras regelbundet baserat på data från det interna övervakningsprogrammet, och även i takt med att ny teknik och nya processer blir tillgängliga inom branschen. En utförlig beskrivning av planerad efterbehandling finns i Bilaga B18.

För att uppfylla syftet med avslutning och efterbehandling av gruvan, och för att möjliggöra snabb upptäckt av eventuella problem, kommer ett robust övervakningsprogram att läggas upp. För att fullt ut förstå och utvärdera hur effektiva de implementerade återställningsåtgärderna blir är det också viktigt att börja övervakningen när verksamheten är i drift. Detta ska åstadkommas genom ett internt övervakningsprogram. Genom noggrann driftsplanering möjliggör projektdesignen en progressiv efterbehandling under gruvans livstid.

Bolaget föreslår följande generella villkor med avseende på efterbehandling föreskrivs för verksamheten:

*En slutlig efterbehandlingsplan ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast ett år innan verksamheten upphör eller det blir aktuellt med slutlig efterbehandling av något delområde.*

Vad gäller efterbehandling av sand- och gråbergsmagasinet föreslår bolaget följande specifika villkor:

*Sand- och gråbergsmagasinet ska efterbehandlas med en kvalificerad täckning bestående av ett 0,5 meter tjockt tätskikt av morän med inblandning av bentonit, ett 2 meter tjockt skyddsskikt av morän samt ett 0,1 meter tjockt växtetableringsskikt som vegeteras.*

### **Länsstyrelsens bedömning**

Bolaget föreslår ett villkor som innebär att en slutlig efterbehandlingsplan ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast ett år innan verksamheten upphör eller det blir aktuellt med slutlig efterbehandling av något delområde. Länsstyrelsen vill att bolaget lämnar en redogörelse för vilka typer av ändringar i efterbehandlingsplanen som kan komma att redovisas jämfört med den nu presenterade efterbehandlingsplanen. Detta i syfte att kunna bedöma vad som bolaget anser ska bedömas/prövas av tillsynsmyndigheten i ett senare skede.

Utvinningsavfallet i sand- och gråbergsmagasinet har sådana egenskaper som medför att surt och metallhaltigt lakvatten kommer att bildas vilket kan orsaka en stor miljöpåverkan om utvinningsavfallshanläggningen inte efterbehandlas med ett korrekt utförande och med en metod som uppfyller bästa möjliga teknik som syftar till att uppnå den miljöprestanda som bolaget grundar sina konsekvensbedömningar på.

Länsstyrelsen anser därför att villkoret om sluttäckning kan behöva kompletteras med ett preciserat krav i syfte att uppnå tillräcklig täthet/packningsgrad i tätskikt och skyddsskikt. Länsstyrelsen finner också att villkoret om kvalificerad täckning även ska omfatta efterbehandling av återfyllda dagbrott.

Länsstyrelsen vill också att bolaget ska redovisa grunderna för att den föreslagna metoden för efterbehandling av sand- och gråbergsmagasinet är bästa möjliga teknik.

### **Sand- och gråbergsmagasin**

Bolaget har åtagit sig att bedriva verksamhet med borrhning, sprängning och krossning av malm under del av året (sommarhalvåret). Den deponeringsteknik som bolaget avser att nyttja är samdeponering av sand från anrikningsverket med gråberg som uppkommer vid brytning i dagbrottet.

Gråberg uppkommer i samband med sprängning i dagbrott under sommarhalvåret och anrikningssand kontinuerligt under året enligt beskrivningen i ansökningsunderlaget. Någon beskrivning eller redogörelse för hur deponering eller uppbyggnad av sand- och gråbergsmagasinet ska ske (hantering av utvinningsavfall) med hänsyn till bolagets åtagande om verksamhet med brytning i dagbrott under sommarhalvåret då gråberg produceras kan länsstyrelsen inte finna.

I bilaga A7 redogör bolaget för den plan som finns för uppbyggnaden av sand- och gråbergsmagasinet. Planen innebär att sand- och gråbergsmagasinet byggs upp successivt genom att celler skapas av gråberg vari anrikningssand, blandat med gråberg, schaktas ut och kompakteras. Blandning av gråberg med anrikningssand som enligt bilaga A7 behöver vara ”appropriate” (lämplig/ändamålsenlig) syftar till att underlaget efter packning ska vara möjlig att beträda med arbetsmaskiner och fordon.

### *Länsstyrelsens bedömning*

Länsstyrelsen anser att bolaget ska förtydliga hur hanteringen av utvinningssavfall ska ske med hänvisning till bolagets åtagande om att inte bedriva verksamhet med borrhning, sprängning och krossning under vinterhalvåret och uppgifterna i bilaga A7 om hur sand- och gråbergsmagasinet successivt avses anläggas i syfte att uppnå ändamålsenlig blandning.

### Länsstyrelsens sammanfattande bedömning

Bolagets ansökan, tillsammans med miljökonsekvensbeskrivning och övriga bilagda handlingar, redovisar sökt verksamhet och de konsekvenser som kan bedömas uppkomma. Det är ofrånkomligt att störningar av olika slag uppkommer i samband med anläggande och drift av en gruvverksamhet i sökt omfattning varför länsstyrelsen finner det viktigt att relevanta villkor föreskrivs som begränsar störningarna till acceptabla nivåer.

Störningar i form av buller, damning, transportrörelser och mänsklig aktivitet generellt i och vid gruvområdet kommer att påverka renskötseln i anslutande områden. Eftersom renskötsel i området kring den sökta gruvan främst bedrivs periodvis under vinterhalvåret kommer begränsningar av störande arbetsmoment under olika delar av året att reducera den totala påverkan. Villkor som syftar till att begränsa störningar under perioder då renar finns i närområdet bedöms vara nödvändiga att föreskriva för att reducera påverkan till acceptabla nivåer. Rennäringens behov av skydd mot påverkan på renarnas fria strövning i och förbi gruvområdet behöver också säkerställas genom föreskrivandet av villkor för bland annat begränsning av transporter vid tider då flytt av renar förbi gruvområdet sker samt för buller.

Slutliga villkor för utsläpp till vatten bedöms vara av betydelse för att kunna fastställa att sökt verksamhet är förenlig med bestämmelserna i 5 kap. 4 § miljöbalken och att säkerställa att gynnsam bevarandestatus för utpekade arter och habitat i berört Natura 2000-området inte äventyras.

Länsstyrelsen anser att en godkänd ekonomisk säkerhet med ett belopp som kan anses vara betryggande är av stor betydelse för att verksamheten inte ska kunna orsaka en miljöpåverkan utöver vad som beskrivits

i målet. För det fall Mark- och miljödomstolen överväger att meddela verkställighet enligt bolagets yrkande anser länsstyrelsen att en godkänd ekonomisk säkerhet enligt vad länsstyrelsen påtalat ovan ska vara myndigheten tillhanda innan verksamheten får påbörjas.

En annan viktig fråga i målet är den metod för efterbehandling av sand- och gråbergsmagasinet som ska beslutas gälla för verksamheten. För att inte oönskad miljöpåverkan ska uppstå i något skede efter återställningen av sand- och gråbergsmagasinet behöver metoden i villkoret för efterbehandling uppnå kravet på bästa möjliga teknik.

De villkor som fastställs för verksamheten i övrigt behöver vara utformade, i möjligaste mån, på så sätt att kontroll och uppföljning möjliggörs samt att riktvärden inte nyttjas. För det fall någon delegation om föreskrivandet av ytterligare villkor eller försiktighetsmått lämnas till tillsynsmyndigheten anser länsstyrelsen att Mark- och miljödomstolen också ska redovisa i vilken utsträckning och omfattning delegationen ska kunna nyttjas.

Det finns alltså en osäkerhet kring huruvida morän av rätt kvalitet finns i tillräckliga mängder inom bolagets verksamhetsområde. Därtill kan det ifrågasättas om det föreslagna täktområdet består av morän är ändamålsenligt. Bolaget behöver därför komplettera med ytterligare uppgifter om mängder och kvalitet avseende morän som uppkommer inom verksamhetsområdet samt uppgifter som styrker att kvantitet och kvalitet för planerat täktmaterial är lämpligt för avsett ändamål.

I syfte att precisera gruvans avgränsning mot omgivningen anser länsstyrelsen, med hänvisning till bestämmelsen i 2 kap. 6 § miljöbalken, att Mark- och miljödomstolen, för det fall sökt verksamhet bedöms vara tillåtligt, ska besluta att fastställa verksamhetsområdet för gruvverksamheten samt området för sand- och gråbergsmagasin enligt vad bolaget har redovisat i målet.

## De som medverkat i yttrandet

Beslut om yttrandet har fattats av enhetschef Anna-Carin Ohlsson med handläggare Örjan Osterman som föredragande, båda vid Enheten för miljöskydd.

I beredandet av yttrandet har tjänstepersoner vid Rättsenheten, Fiskeriet, Miljöanalysenheten, Enheten för samhällsplanering och kulturmiljö, Naturmiljöenheten och Naturresurs- och rennäringsenheten medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

## Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på  
[www.lansstyrelsen.se/dataskydd](http://www.lansstyrelsen.se/dataskydd).